

kesztésére fölkért – természetesen elegendő garanciának tekintette és helyet adott lapjában annak a felhívásnak, amely felszólította a vajdasági magyar írókat arra, hogy küldjék be írásaikat az évkönyv szerkesztőségének.

Ligethy-Nagy Béla ilyen előkészületek után nekiindult a vajdasági falvaknak – előfizetőket gyűjteni. A gyűjtőívet sokan aláírták, ami alapján véve egyáltalán nem helyteleníthető, de az irodalmi apacs mindjárt be is vasalta a hatvan dináros előfizetési díjat, amit azután már kár volt odaadni neki. Ha még meg nem jelent könyvre valaki – ismeretlen – előre beszedi az előfizetési díjat, az rendszerint svindler. Ez a körülmény felkeltette figyelmét annak a vajdasági magyar írónak, akit elsőnek igyekezett Ligethy-Nagy megnyerni arra, hogy vállalja az évkönyv jugoszláviai részének szerkesztését, és minthogy a szélhámos főként Babits Mihályra hivatkozott, mint legjobb barátjára és pártfogójára, az illető író visszautasította a megbízást, de megkérdezte Babitsot, mit tud Ligethy Béláról? Babits Mihály válaszelevelének közlése után a további fejleményekről is szó esik: „Szántó Róbert, aki csak ekkor értesült róla, hogy milyen nagystílusú csirkefogó élt vissza jóhíszműségével, nyomban nyilatkozatot tett közzé, hogy az évkönyv szerkesztése tárgyatalanná vált és hogy mindenkinek visszafizeti azt az összeget, amelyet Ligethy-Nagy az illetőket – rá való hivatkozással – megkárosította.”

B. I.

SZENTELEKY KORNÉL LEVELEI VELJKO PETROVIČHOZ

Drága, jó uram,

éppen tiltakozni akartam ama szándéka ellen, hogy Szabó Dezső könyve miatt anyagi elszámolás legyen közöttünk, amikor levele után a pénz is megérkezett. Így tehát félszeg és kellemetlen helyzetbe kerültem. Nekem határozottan fáj, ha olyan emberekkel kell pénzről és egyéb realitásokról beszélnem, akikkel való beszélgetés számomra menekülés a ráncos, ragadós, verejték- és pénzszagú mindennaptól. Nagyon röstellem ezt a dolgot s ezekután igazán nem merek Öntől még mást is kérni, amit nem követne pekuniális elszámolás.

Nagyon szívesen kezdenék egy szép és reprezentatív novellagyűjtemény fordításába, kezdetben ez is volt a tervem, de mikor Ducsyot Kairóban felkerestem, ő inkább egy lírai antológiára beszélt rá, mert a líra a legerősebb oldala a szerb irodalomnak. Ez mindenestre igaz is, de a fordításban sok elvész és átformálódik a kötött formák visszaadásában, míg a prózában való átültetés sokkal hübb és tökéletesebb lenne. Jól esne, ha némi támogatást kaphatnék a magyar Pen klub részéről, de ebben alig hiszek. Pesti összeköttetésem majdnem mind elszakadoztak, nem is tudom kihez kellene fordulnom ebben az

ügyben, azt meg hiába várom, hogy valaki odaátról felém fordulna. Úgy látom, hogy a magyar Pen klub tespedt, lomha társaság minden kezdeményezés, aktivitás és munkakedv nélkül, amelytől támogatást várni éppoly meddő dolog, mint iniciatívát. No de azért talán lehetne valamibe kezdeni támogatás nélkül egyedül hitemre és erőmre támaszkodva. Talán lehetne valamit csinálni a politika ellen. Nagyon szeretnék erről Önnel egyszer hosszasabban beszélni. Talán adódik is erre alkalom, különösen ha az ember vágyja és keresi az alkalmat.

Mindenkor őszinte híve és tisztelője

*Szenteleky
(kézirással – a szerk.)*

Sztári Szivac, 1928. május 8-án

Nagyon kedves uram,

tegnap nálam járt Csuka Zoltán és elmondotta, hogy Ön kétszeresen is neheztel ránk, a Vajdasági Írásra. Nekem nagyon, nagyon rosszul esett ez a hír-adás, hiszen sohasem volt szándékunkban az Ön érzékenységet felkavarni, mi mindannyian mindenkor őszinte, sőt büszke tisztelői voltunk az Ön egyéniségének és művészetének. Ami közöttünk felmerülhetett, annak oka talán a félreértés, a V. I. primitív, szegényes viszonyaiban keresendő, de soha és semmiesetre sem érzelmi ellentétekben vagy a részünkről hiányzó tiszteletben és megértésben.

Csuka még az ősszel említette, hogy beszélt Önnel és Ön volt szíves átengedni eddig megjelent írásait, illetve azok fordítását a V. I. számára. Választásunk már akkor a Magyar Pistára esett, mert fontosnak tartottuk, hogy a magyar közönségnek megmutassuk azt a magyar tisztet, aki a másik oldalon harcolt. Véleményem szerint a Magyar Pista nemcsak érdekes elgondolás, hanem művészi szempontból is teljes, mesteri munka, amely talán éppen művészi erejével hathat az olvasóra és elsősorban arra az olvasóra, aki a magyarok harcát csak a Habsburgok oldalán hitte helyesnek és hitesnek. Szűk és szegényes megjelenési formánk sokáig nem tudott méltó keretet adni ennek a hosszabblélezetű, megkapó írásnak, nem akartuk folytatásokba tördelni a teljes egészében ható portrét, ezért csak most, az április–májusi kettős számban tudtuk a Magyar Pistát bemutatni. Nekem nagyon kellemetlen volt, hogy ilyen későn hozzuk csak az Ön fordítását, de őszintén szólva nem gondoltam arra, hogy újlag kikérjem az Ön beleegyezését, mikor elvben minden írására megkaptuk jóváhagyását.

Élénken fájjalom, hogy berlini előadásáról idejekorán nem szereztünk tudomást. Én akkor Olaszországban voltam és hazai újságot nem olvashattam. Csukát pedig annyira lefoglalja és beteggé fárasztja a létminimum után folytatott hajsza, hogy fáradt figyelmét valószínűleg elkerülte ez a hír. Ez a mulasztás azonban még nem lehet akadálya annak, hogy előadását teljes terjedelemben ne mutassuk be a V. I. olvasóinak, mert látatlanban is tudom, hogy előadásában eleven gondolatok

és színes szépségek sziporkáznak. *Ezért szépen és szeretettel kérem: juttassa el nekem felolvasását, hogy annak jó és hű fordítását mielőbb elkészíthessem.*

Ismétem: nagyon, nagyon fájna, ha közénk a félreértések kavicsai kerülnének és felhorzsolnák megértésünket, az összetartozás, az anche 'io sono scribere egyetemes együttérzését. De nem is hiszem, hogy ez lehetséges volna, hiszen a rokonszenvnek, a művészi munka megbecsülésének mély és erős gyökerei vannak. Nem menteni akarom mulasztásainkat, hanem magyarázni és megértetni és én bízom benne, hogy az Ön jósága és megértése elküldi nekünk nemes bocsánatát

Őszinte tiszteletét küldi mindenkori híve

Szenteleky
(kézírás – a szerk.)

Sztári Szivac, 1929. – VI. – 8.

Nagyon kedves uram,

engedje meg, hogy őszintén és egyszerűen megköszönjem Önnek a „Dunavaska konfederacija” című sikksorozatát. Azt hiszem nem én vagyok az egyedüli, aki e tarka etnográfiai szönyegen több színt olvasztok magamba és ezért lelkemben érzem és élem ezeket az egyre sürgősebb problémákat, melyeknek létezését az embertelen és rövidlátó sovinizmus mindig le akart és le akar tagadni. Különösen megkapott az utolsó közlemény tág horizontja, mély megértése és bátor, okos, fölényes hangja. Nagyon jó, szinte vigaszos dolog volt írását olvasni a mai fojtott atmoszférában, amikor a szűkkoponyájú nacionalisták és a szőrösszívú egyéni haszonlesők bambán és kegyetlenül építik az elválasztó falakat emberek, eszmék és kultúrák közé. Mindenki, aki tovább lát a mánál, a nacionalista önelégültség szűk horizontjánál, az nemcsak nagy hálával, hanem felbukkanó bizakodással fogadta az Ön okos, friss és tisztalevegő-jű írásait: hátha írásának megejtő varázsa felnyitja a szemeket, az abroncsként szorító horizontokat?

Mégegyszer köszönöm Önnek a reményt, a messzeségek és igazságok meglátásának tiszta örömét, amely az Ön jóvoltából fáradt, borús lelkembe mint ígéretes, mosolygós verőfény hullott.

Nagy szeretettel és tisztelettel köszönti hűséges híve

Szenteleky
(kézírással – a szerk.)

Sztári Szivac, 1930. augusztus 25-én

SZIRMAI KÁROLY
SZENTELEKY KORNÉL HALÁLÁRÓL VELJKO
PETROVIĆNAK

Igent tisztelt Kollegám!

Valószínűleg értesült már arról, hogy Szenteleky Kornél, vajdasági magyar irodalmi életünk vezére és a szerb–magyar együttműködés oly lelkes propagálója, hosszas szenvedés után augusztusban meghalt. Mi, akik „Kalangya” c. folyóiratunk októberi számát az ő nemes emlékének akarjuk szentelni, azt szeretnők, ha ez a szám minél méltóbb lenne céljához. Ezért is kollegiális tisztelettel felkérjük, hogy mint a jugoszláv irodalom egyik legreprezentatívabb tagja, szíveskedjék valamely, ez alkalomra írandó cikkével, az emlékszám nívójának emeléséhez szintén hozzájárulni.

Mellékelem egyidejűleg novelláskötetemet s kérem, hogy fogadja azal a szeretettel, mellyel én írtam őket. Ha módjában lenne, nagyon lekötelezne, a jugoszláv folyóiratok egyikében leendő kisebb méltatás megírásával.

Még egyszer kérve szíves csatlakozását és erre vonatkozó értesítését, maradok kollegiális üdvözléssel:

Szirmai Károly

Novi Vrbász, 1933. szept. 14.

Adresa: Dr. Szirmai Károly Novi Vrbas 2.
urednik „Kalangya”.

A levelek Belgrád Város Múzeumában